

Sjónarmið

Eitt rættvísari býti av arbeiði

» - Tey, ið hava arbeiði, skulu seta sær spurningin, um tey »eiga« sít starv, ella um tey skulu býta tað við onnur. Í Føroyum eiga vit at leggja arbeiðsmarknaðin øðrvísi til rættis, soleiðis at arbeiðsbýti var ein náttúrligur partur.

- Vit hava ikki stundir til at bíða til betri tíðir - tey arbeiðstøku hava krav upp á mannsømulig rættindi. Ein skipan, ið hevði bót um hetta, var ein farloyvisskipan, har tey, ið hava arbeiði, býta við tey arbeiðstøku, skrivur Eiríkur Lindenskov, formaður í SU m. a. í Sjónarmiðnum í dag:

Føroyar eru í sváari kreppu. Alt tykist at ganga ímóti, og fáir glottar eru at hóma. Vit hava fingið eitt metstórt arbeiðsloysi, sum framvegis tykist at vaks. Politiskt sær ikki út til, at bilbukt verður fingin við arbeiðsloysinum, og vit mugu eftir honðini venja okkum við tankan (men ikki góðtaka) at arbeiði ikki verður til hvørt einstaka fólk í hesum landi í nærmastu framtíð. Hetta er tað sum londini runda um okkum hava viðgengið - tey hava í mannaminni slitið við arbeiðsloysi.

Altíð arbeiðsloysi ella -borgaraløn-

Tey svartskygdastu siga, at í einum landi fer altíð eitt ávíst arbeiðsloysi at vera - tey siga, at vit ongantíð fara at fáa arbeiði til allar hendur. Aðrar røddir hava verið frammi um, at vit skulu hava »borgaraløn«, t. e. at øll fáa løn hvønn mánað, uttan at teimum verða sett nøkur krøv, og uttan at tey kunnu seta samfelagnum nøkur krøv.

Hetta er sjónarmið, sum fólk úttarliga á vinstreveinginum hava ført fram. Javnaðarpolitikkur er tað ikki, og verður tað vónandi heldur ikki.

Skulu hava tilknýti til

arbeiðsmarknaðin

Men eithvørt má gerast fyri tey arbeiðstøku. Fyrsta málið er sjálvandi at útvega arbeiði. Men tað megna eingin at gera frá degi til dags, og tí eigur nakað annað at verða gjørt, fyri at tey arbeiðstøku skulu hava tað betri, og fyri at tey skulu hava eithvørt tilknýti til arbeiðsmarknaðin.

Einasta vit hava sæð av slíkum slag, er »ung í arbeiði«. Tað er óivað eitt gott tiltak, men tað er ikki nóg mikið. Tey ungu eru helst glað fyri hetta tiltak, tí tað gevur teimum tilknýti til arbeiðsmarknaðin - men bert í styrti tíðarskeið, og tey verða ikki mett sum »tann rætta arbeiðsmegin« - tey fáa jú minni í løn.

Skulu fleiri í arbeiði beinan vegin, mugu vit standa saman, og tað krevur solidaritet frá teimum, ið hava arbeiði. Tað hevur javnan verið at hoyrt, at tað eru tey, ið hava arbeiði, ið mugu lata til tey, ið ikki hava arbeiði - eitt nú gjalda meiri til ALS.

Býta arbeiði millum øll

Men tað eru aðrir møguleikar. Vit kunnu innføra eina farloyvisskipan. Eina skipan, har fólk, ið hava arbeiði kunnu fara í far-

loyvi í styrti ella longri tíðarskeið. Í hesum tíðarskeiði kann so onkur annar, sum ikki hevur arbeiði, røkja starvið sum virkarur.

Tann, ið fer í farloyvi, kann so í hesum tíðarskeiði verða løntur t. d. við 80% av dagpeningaupphæddini. Hetta er sjálvandi ein minni inntøka, men tey eru helst fleiri, ið kunnu klára seg við hesum í eitt tíðarskeið.

Á henda hátt verður tann arbeiðstøki við í sosiala felagsskapinum, sum er á einum arbeiðsplássi, hann fær aftur tilknýti til arbeiðsmarknaðin, og hann bótir um inntøku-grundarlagið til ALS.

Eingin hava fleiri störv

Spurningurin er, um vit ikki eiga at broyta hugburð um arbeiðið, so leingi arbeiði ikki er til øll. Vit kunnu spyrja, um tað er rætt, at summi hava fleiri arbeiði - eitt nú hevur onkur tingsmaður tryðt vøllt fulltíðarstarv? »Eiga« vit okkara arbeiði, ella skulu vit býta tað við onkran arbeiðstøkan?

Vit áttu at lagt arbeiðsmarknaðin til rættis soleiðis, at arbeiðsbýti verður ein náttúrligur partur.

Men hetta skal sjálvandi verða sjálvboði, og solidariteturin eigur at

verða drívmeigin.

Tíð til børnini

- ella -sabbatsár-

Sjálvandi er hetta ikki so einfalt, sum lagt verður upp til her, tí ávís arbeiði eru, sum ein frammandur er, sum so lættliga kann taka yvir, og hetta kann hava nakrar eykaútreiðslur við sær.

Men tað man helst verða í flestu førum, at hetta er gjørligt. Vit kunnu nevna innan fyri tað almenna, í skúllum, á sjúkrahúsi, á fiskavirkjum, á skipum, innan ídnað og handverk o. s. fr.

Hvat skulu so hini nýta »frítíðina« til? Onkur vil kanska hava longri barnburðarfarloyvi, og á henda hátt spara stovnspláss - kanska fleiri pláss. Onkur annar fer kanska at eftirútbúgva seg - og ein triðji vil kanska heilt einfalt hava eitt sabbatsár.

Ikki tíð at bíða til betri tíðir

Í hesum tíðum verður nógv tosað um at niðurseta pensjónsaldurin. Tey almentlønir verða nú koyrd til hús tá tey eru 67 ár.

Nevnda skipan kundi kanska vant eldri fólk við pensjónistatilveruna, so hon ikki kom so bráðliga.

At verða arbeiðstøkur í

eisini fyri hesum. Vit hava eina sera fitta og fyrikomandi mammu, og hon hjálpir tær, tað er bæði sikkurt og vist. Henda mamman (ALMA) er so fitt, at um tú vendir tær til hennara, so fært tú hjálp. Men tað er bara ein reytt, at tú skalt lata teg úr hvørjum tráði, ikki heilt, eittans blað fært tú, og tað er at goyma tínar herligheitur við. Tá tú hevur gjørt hetta, so fært tú hjálp, men mamma er eisini einirindarleys, um tú eigur nakrar krónur, verður tú spark-

Tey vælbjargaðu eiga at hjálpa teimum glataðu, tá neyðin er so stór, sum vit uppliva hana í dag.

longri tíð kann lættliga verða sálarliga tyngjandi. Vit kenna trupulleikarnar eitt nú úr Danmark, har eitt heilt ættarlið er dottið burtur ímillum - tey, ið kallað verða »langtíðsleddige«. Tí eiga vit at bota um hesi viðurskipti beinanvegin, og ikki bíða til betri tíðir.

Ta frítíð, sum vit fáa við eini farloyvisskipan, kunnu Føroyar nýta til okkurt skilagott. Vit kunnu skipa fyri skeiðum av ymsum slag, eftirútbúgving, fagligt arbeiði kann gerast, politiskt arbeiði, andaligt arbeiði, fróttararbeiði o. s. fr. Og sjálvandi kann henda eyka frítíð eisini nýtast til familjuna.

Tey vælbjargu hjálpa teimum glataðu

So kunnu vit seta okkum tann stóra spurningin, um forsorgarlógin og um ALS hava ráð til eina slíka skipan?

Eyðsæð er, at hetta er trupult. Men tað er kortini ikki truplari enn so, at tað kundi verið gjørt. Myndugleikarnir megna ikki at útvega øllum føroyingum arbeiði, men tað ber ikki til at glata fólk kortini. Vit eiga eisini at hava í huga, at hetta fyrst og fremst gongur út yvir einu ættarliðið, sum ikki hevur nakra ábyrgd av kreppuni.

aður í leysari luft út, og bara út, og úti erk alt, so tú velur at brúka alt tú eigur til okkara kær, útvalda, hástöru DROTNING, M.P.

Okkara kær, útvalda, hástöru drotning, M.P., skulu vit bara vera pen ímóti og syngja fyri henni: góða drotning, eg vil sova. So gongur alt og áðrenn tú leggur teg, leita tankarnir til hennara hátign drotning og hennara aðalsmenn, vilja tit ikki gera okkum tann beina at knúsa land og tað fólk sundur, soleiðis at vit ikki eru færi at reisa okkum aftur? Og harafturat vilja vit heimføðingar, ið her búgva, ynskja at tygara hátign og aðalsmenn klára at halda skansa til valið verður í heyst.

Sum gongdin er rýma nógv fólk av landinum. Hetta er ein stórur trupulleiki - nógv størri enn politiskarnir vilja gera tað til.

ALS er í trupulleikum og nógv verður kjakað um, hvussu teir skulu loysast. Púra greitt er, at borgararnir ikki hava ráð at lata meira.

Her eigur tað almenna at trækja til - ein bjargingarættan eigur at verða gjørd fyri alt samfelagið, sum eisini kundi inniborið nevndu skipan.

Alt uttanumtós, um lønarlækking o. s. fr. er tað reina volapyk - tað letur seg ikki gera. Men tey glataðu - tey, ið ikki sleppa til arbeiðis, eiga at verða hjálpt. Teirra støða er akutt. Eru vit eitt demokratiskt og menniskjansligt fólk, so eiga tey vælbjargaðu at hjálpa teimum glataðu - tá vísa vit sanna solidaritetin.

Hjá summun er ov nógv frítíð ein trupulleiki, hjá øðrum ein mangelvøra. Í arbeiðsloysistíðum er loysnin uppløgd: Lat okkum býta arbeiðið!

Eiríkur Lindenskov

Føroya Sjórænarabanki

Gamalt var, at tá tvey parast, kemur sum oftast okkurt gott burtúrur. Men nú tá tveir bankar fara at parast, verður endin ein heilt annar.

Tað kann vera, at teir, ið parast skulu, eru tveir kendir, ja sera væl kendir, annar er J.A. og ikki at tala um hin, hann er

ikki minni kendur, T.B., og satt at siga, tá slíkar bjarnir parast verður endin oftast, at einir 100 ungar doyggja í egginum, og hetta kemur so aftur at tyrgja okkara kær ALS, og meira teir koya í okkara ALS, doyir hon eisini.

Og tá er tað at vit fara at

syngja fyri ALMU: Góða mamma, tað var ikki eg, stjórarnir, teir fyrdur meg, fyrdur meg til ALMU, so fingur teir sær salva at lekja síni sár, áðrenn teir fara aftur til stóra-beiggja, D.D. BANK, so er og soleiðis verður tað.

Men miss ikki mótið, ráð eru

H.S.K.L.